

אמרי שמזאל

כי תשא

פניי תורה ומוסר מדרש והלכה
על פרשת השבוע

נערך ונילקט מתוך השיעור השבועי
מפי בן של קדושים האדמו"ר
הרב **שמזאל שמעון מזלידאנו** שליט"א

יו"ל ע"י בית המדרש מוסדות התורה והחסד "בית מאיר"
ע"ש כ"ק מרן האדמו"ר הצדיק הגה"ק רבינו מאיר אבוחצירא זיע"א
אשדוד תשפ"ב

©
כל הזכויות שמורות
למכון להוצאת ספרים
שעל ידי מוסדות התורה והחסד
"בית מאיר"

ע"ש כ"ק מרן האדמו"ר הצדיק
הגה"ק רבינו מאיר אבוחצירא זיע"א
רחוב העצמאות 39
רובע הסיטי אשדוד
מייל : sisat2@gmail.com
לפרטים: 058-4150707

כל המעוניין להקדיש את החוברת להצלחה, לרפואה או לעלוי נישמת,

ניתן לפנות ל: 058-4150707

.....
לקבלת החוברת

במייל או בוואצפ, ניתן לשלוח הודעה

במייל- sisat2@gmail.com | בוואצפ: 058-4150707

ואלה יעמוד
על הברכה

הזכרת זו מוקדשת

לברכתם לבריאותם ולהצלחתם של

אביב מסעוד בן רחל נחמיאס

רון רוני בת מזל נחמיאס

ארי בן רון נחמיאס

שהקב"ה ימלא כל מישאלות ליבם לטובה ולברכה!

ויזכו לבריאות איתנה ופרנסה טובה שפע ברכה מזל

והצלחה בכל מעשה ידיהם, אמן

חטא העגל

בפרשתנו התורה מדברת על אחת העבירות החמורות ביותר שנכשלו בהן בני ישראל, "חטא העגל" שעם ישראל עבדו עבודה זרה לעגל מזהב, והיו אומרים עליו (שמות לב ד) "אלה אלוהיך ישראל".

והדבר היה קשה ביותר לקב"ה מיום שנברא העולם, שהקב"ה לקח את בני ישראל והגביה אותם מעל כל אומות העולם, ועשה להם ניסים גדולים ביותר, עשר המכות שהביא על מצרים להוציא את בני ישראל מבית עבדים, אחר כך הנס הגדול של קריעת ים סוף, ומה שהוריד להם אוכל מן השמים, ואחר כך לקח הקב"ה את הדבר היקר לו ביותר את התורה הקדושה שהיא הדבר הכי יקר שיש בעולם ונתן אותו מתנה לעם ישראל, ושמעו כל עם ישראל שהקב"ה אמר בכבודו ובעצמו (שם כ ב) "אנוכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים", וארבעים יום אחרי קבלת התורה הלכו בני ישראל ועבדו עבודה זרה לעגל מזהב והיו אומרים (שמות לב ד) "אלה אלוהיך

ישראל", והקב"ה היה לו כעס גדול מאוד על עם ישראל, עד שחשב ח"ו לאבד את עם ישראל מן העולם, אבל משה רבינו עמד והתפלל והתחנן לפני הקב"ה עד שפייס את בורא עולם, ואמר הקב"ה למשה - סלחתי כדבריך.

כל הצרות שיש בעולם
מקורן בהטא העגל

כתוב בזוהר הקדוש (נח סג ב) שלפני שאדם הראשון אכל מעץ הדעת, לא היה מושג של מוות בעולם והאדם היה חי לנצח, ואחרי שאכל מעץ הדעת נגזרה מיתה על האדם, ובמעמד הר סיני תוקן כל החטא של אדם הראשון ולא הייתה יותר מציאות של מוות בעולם כי הגיעו לשיא השלימות, ואחרי שעבדו עבודה זרה בחטא העגל חזר כל המצב לקדמותו, ואומר רשב"י שאם לא היו נכשלים ועובדים עבודה זרה בחטא העגל, לא היה מושג של מוות בעולם ולא היו הולכים בגלות, ולא היה נחרב בית המקדש ולא היו צרות בעולם, והסיבה לכל הצרות שיש בעולם עד

פרשת כי תשא

(תהלים עח לח), "והוא רחום יכפר עוון ולא ישחית והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו", שעל ידי שאומר פסוקים אלו, מבטל את אותם שלושה מלאכי חבלה שנבראו על ידי חטא העגל, ובליל שבת אין אומרים והוא רחום, כי בשבת יש שמירה ואין רשות למלאכי חבלה להזיק.

אין קטיגור נעשה סניגור

וכל דבר שמזכיר את חטא העגל מעורר על עם ישראל קטרוג בשמים, ולכן אמרה הגמרא (ר"ה כו א) שהכהן הגדול שכל השנה היה לובש בגדי זהב, ביום הכיפורים לא היה לובש בגדי זהב אלא בגדים לבנים, והסיבה לכך היא משום שזהב מזכיר את חטא העגל, ולכן לא ילבש בגדי זהב שלא לעורר על עם ישראל קטרוג בשמים. וכן השולחן ערוך כותב בהלכות ראש השנה, (סי' תקפו ס"א) כל השופרות כשרים לתקוע בהם בראש השנה חוץ משל פרה, כי פרה מזכיר את חטא העגל ואין קטיגור נעשה סניגור.

היום הוא חטא העגל, וזו לשון הזוהר הקדוש - כיון שחטאו בחטא העגל, גרמו מוות, גרמו שעבוד מלכויות, גרמו שנשתברו לוחות הראשונות, גרמו שמתו מישראל כמה אלפים.

חזרו להיות בעלי מומין

המדרש אומר (במד"ר ז א) שבזמן מעמד הר סיני כל מי שהיה חולה או בעל מום נתרפא, ובשעה שעבדו עבודה זרה בעגל חזרו בחזרה להיות בעלי מומים, וזו לשון המדרש - שהרי נתרפאו כולן... אבל כיון שעשו אותו מעשה של עגל חזרו למומן ונעשו זבין ומצורעין, שנאמר (שמות לב כה) 'וירא משה את העם כי פרוע הוא', ואין פרוע אלא לשון צרוע.

אף משהית והמה

ואומר רבינו האר"י הקדוש (עי' בא"ח פקודי א ועי' בזוה"ק פרק בראשית כא ב) שיש שלושה מלאכי חבלה - משחית, אף, וחימה, ושלושת מלאכי חבלה הללו נבראו מחטא העגל, ולכן תיקנו בכל ערב לפני תפילת ערבית לומר את הפסוק

אתם יודעים למה יורד גשם? כי בורא עולם מוריד דמעות על מות משה, ואחר כך עשה השטן חושך בעולם, ואמר לבני ישראל - אתם יודעים למה יש חושך? כי בורא עולם באבל על מות משה, אחר כך הראה להם השטן מיטה ואת דמותו של משה רבינו שוכבת עליה, ואמר - ראו, הנה משה רבכם והוא מת.

הרג שבעים הזקנים וזוהר בנה של מרים

וכשראו כך התאספו וביקשו לעבוד עבודה זרה, ומיד קמו שבעים הזקנים ומחו בהם, ואמרו - איך אתם לא מתביישים מהקב"ה? וכי אתם לא זוכרים את כל הניסים שעשה לכם הקב"ה? ומיד קמו והרגו את כל שבעים הזקנים, ואחר כך באו לאהרן הכהן ואמרו לו (שמות לב א) "קום עשה לנו אלוקים אשר ילכו לפנינו, כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו", וקם חור בנה של מרים ומחה בהם והרגו אותה, כשראה כך אהרן הכהן אמר אם אני מוחה בהם מיד הם קמים

עם ישראל טעו בחשבון

המדרש מספר (ילקוט שמעוני, כי תשא רמז שצא) כיצד נכשלו בני ישראל בחטא העגל, בו' בסיון היה מעמד הר סיני, ולמחרת מעמד הר סיני בז' בסיון משה רבינו עלה לשמים כדי להוריד את לוחות הברית, ואמר משה רבינו לעם ישראל - בעוד ארבעים יום אני ארד מן ההר, וכשעברו ארבעים יום מיום ז' בסיון ועד ט"ז בתמוז, וראו שמשה רבינו לא ירד מהר סיני, אמרו - היכן משה רבינו? הרי הוא הבטיח לנו שבעוד ארבעים יום הוא ירד מהר סיני ועברו ארבעים יום והוא עוד לא ירד, אבל עם ישראל טעו בחשבון כי משה אמר ארבעים יום שלמים והם מנו גם את היום שבו משה רבנו עלה.

מעשה שמן הצליח

ומיד כשראה השטן כך, בא ואמר לבני ישראל - למי אתם מחכים, למשה רבכם? משה רבכם מת, והתחיל לרדת גשם אע"פ שהיה חודש תמוז שהוא בימי הקיץ, ואמר -

פרשת כי תשא

לעבוד עבודה זרה ולא לפגוע בצדיק, כי כל מקום שיש בו פגיעה בצדיקים באות עליו פורענויות גדולות.

היה לעם ישראל נביא וכהן ששמו היה זכריה, והוא היה מוכיח את בני ישראל ולא שמעו בקולו, ושנה אחת ביום הכיפורים הוא עמד בבית המקדש ואמר לעם ישראל לחזור בתשובה, ומרוב כעס עם ישראל סקלו אותו באבנים והרגוהו, והגמרא (סנהדרין צו ב) מספרת שנעשה דבר פלא שהדם של זכריה הנביא לא נבלע באדמה, והיו מביאים עפר ומכסים את הדם ואחרי כמה רגעים שוב היה הדם עולה ומבעבע כאילו הוא נמצא על אש רותחת, וכך היה במשך חמישים שנה, וכשהגיע נבוזראדן בשליחותו של נבוכדנצר להחריב את בית המקדש, ראה את הדם מבעבע מן האדמה והיה בעיניו דבר פלא, וכך לשון הגמרא "חזא דמיה דזכריה דהוה קא רתח, אמר להו - מאי האי [מה הוא דבר זה?], אמרו ליה - דם זבחים הוא דאישתפיך, אמר להו - אייתי ואנסי אי מדמו כסי ולא אידמו [אמר להם - הביאו דם זבחים ונראה האם הוא דומה לדם זה, והביאו ולא

והורגים אותי ועל הריגת כהן גדול אין מחילה, לכן מוטב שיעבדו עבודה זרה ולא יהרגו כהן גדול.

מוטב שיעבדו עבודה זרה ולא יהרגו כהן גדול

וכמו שהגמרא במסכת סנהדרין דורשת (ז א) "וירא אהרן ויבן מזבח לפניו", מה ראה? א"ר בנימין בר יפת א"ר אלעזר, ראה חור שזבוח לפניו, אמר אי לא שמענא להו השתא עבדו לי כדעבדו בחור [אם לא אשמע להם עכשיו, הם יעשו לי מה שעשו לחור], ומיקיים בי אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא ולא הוא להו תקנתא לעולם, מוטב דליעבדו לעגל אפשר הוא להו תקנתא בתשובה.

כי עבודה זרה יש לה כפרה אבל לפגיעה בצדיק אין כפרה, ואמר אהרן הכהן מוטב שבני ישראל יעבדו עבודה זרה אבל לא יפגעו בצדיק שבדור בכהן הגדול, ואם אהרן הכהן לא היה מסכים להם לעבוד עבודה זרה היו קמים והורגים אותו ולא הייתה ח"ו תקנה לעם ישראל, רואים אנו כמה גדולה מעלת הצדיקים שהיה עדיף

ולכן אמר אהרן הכהן עדיף שיעבדו ע"ז ולא יהרגו כהן גדול.

אהרן ניסה לענב את עשיית הפסל

ואמר להם אהרן הכהן - לכו אספו זהב מנשותיכם, וכוונתו של אהרן הכהן הייתה שעד שיספיקו לאסוף את הזהב בינתיים משה ירד מהר סיני, אבל כשהשטן נמצא הכל נעשה מהר מאוד, והתורה מספרת לנו שבאו הגברים לנשים וביקשו מהן זהב ולא רצו הנשים לתת את הזהב לעבודה זרה, ואומרת לנו התורה (לב, ג) "ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב אשר באזניהם ויביאו אל אהרן", שהביאו את הזהב שלהם כי הנשים לא רצו להשתתף במעשה העגל, ובתוך זמן קצר הביאו כמות גדולה מאוד של זהב לאהרן הכהן, ולקחו והכניסו לתוך האש ויצא עגל מזהב.

שני בניו של בלעם

ואומר הזוהר (כי תשא קצב א), שכשבני ישראל יצאו ממצרים יצאו

היה דומה], אמר להו - גלו לי, ואי לא סריקנא לכו לבשרייכו במסריקא דפרזלא [אמר להם - גלו לי את האמת, ואם לא אסרוק את בשרכם במסרקות של ברזל], אמרו ליה - האי כהן ונביא הוא, דאינבי להו לישראל בחורבנא דירושלם, וקטלוהו [אמרו לו - דם זה הוא של כהן ונביא, שהתנבא לנו שעתידה ירושלים להיחרב אם לא נשוב ממעשינו הרעים, והרגנו אותן], אמר להו - אנא מפייסנא ליה [אמר להם - אני אפייס אותן], אייתי רבנן קטיל עילויה ולא נח [הביא את חכמי ישראל והרגם על דמו של זכריה ולא נח], אייתי דרדקי דבי רב קטיל עילויה ולא נח [הביא תינוקות של בית רבן והרגם על דמו של זכריה ולא נח], אייתי פרחי כהונה קטיל עילויה ולא נח [הביא פרחי כהונה והרגם על דמו של זכריה ולא נח], עד די קטל עילויה תשעין וארבעה ריבוא ולא נח [עד שהרג תשע מאות וארבעים אלף יהודים על דמו של זכריה ולא נח], קרב לגביה אמר - זכריה זכריה, טובים שבהן איבדתים, ניחא לך דאיקטלינהו לכולהו [האם רצונך שאהרוג את כולם]? מיד נח",

פרשת כי תשא

איתם ערב רב שרצו להידבק בעם ישראל, וביניהם היו שני בניו של בלעם והיו מכשפים גדולים והם עשו את העגל בכח כישופים.

"עלה שור"

המדרש מספר (תנחומא כ"ט) - תשא יט. ורש"י סנהדרין קא ב ד"ה (נתמכמך) שבשעה שבני ישראל היו במצרים, ראה משה איך המצרים היו לוקחים תינוקות מבני ישראל והיו שמים ומועכים אותם בתוך הבניין, והדבר היה קשה מאוד למשה רבינו, עד שהקב"ה אמר למשה לך ותוציא תינוק אחד ותראה מה יהיה בסופו, הלך משה והוציא תינוק אחד שעדיין לא מת, ולקח אותו משה וגידל אותו כבנו וקרא את שמו מיכה על שם שנתמעך בבנין, ומיכה כל הזמן היה הולך עם משה רבינו, וכשהלך משה להוציא את ארונו של יוסף לקח טס של זהב וכתב עליו שם השם המפורש, וכתב עליו "עלה שור" וזרקו ליאור ואחרי כמה רגעים ארונו של יוסף היה מבעבע ועולה מתוך היאור, ואותו מיכה לקח את אותו טס של זהב, והמדרש אומר שמיכה היה

רשע גדול ועשה פסל והיה משתחוה לפסל, וכשעברו בני ישראל את הים העביר מיכה יחד איתו את הפסל, ועליו אמר הנביא (דניאל ט ז) "לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים" שבשעה שהקב"ה עשה לו נס באותו רגע הוא מחזיק בידו פסל של עבודה זרה, ואומר המדרש שבשעה שאספו זהב להכנת הפסל, לקח מיכה את אותו טס מזהב שהיה כתוב עליו שם השם המפורש ואת המילים 'עלה שור' וזרקו לתוך האש ולכן יצא עגל, והיה העגל מדבר והיה אומר (שמות כ ב) "אנוכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים", ואומר המדרש שהיו נותנים לעגל לאכול מהמן שהקב"ה הוריד מן השמים.

לשיהודי שמה בעבירה רחוק הוא מן התשובה

וכשראה הקב"ה שבני ישראל עובדים עבודה זרה לעגל מזהב, אמר הקב"ה למשה (לב ז) "לך רד כי שיחת עמך", וירד משה מהר סיני עם לוחות הברית. וכשהתקרב למחנה ישראל וירא את העגל ואת המחולות, הלך

פרשת כי תשא

ולא יעלה בידו להעלותם על דרך התשובה, לכן מיד (שם) "ויחר אף משה וישלך מידי את הלוחות".

מסופר (החפץ חיים חייו ופעלו של הרב ישר ח"א עמ' שנא) שפעם בא גוי ושאל את החפץ חיים מיהו יהודי? ענה לו החפץ חיים יהודי הוא מי שיודע שהוא צריך לקיים תרי"ג מצוות, אפילו כשלא מקיים את כולם בגלל שהיצר הרע מפריע לו, אבל אם הוא יודע בתוך ליבו שצריך לקיים את המצוות - זהו יהודי.

כל ישראל ערבים זה לזה

ואומר המדרש (שם לב ל) שבסך הכל מתוך כל עם ישראל רק שלושת אלפים איש עבדו עבודה זרה בחטא העגל, ואם כן למה ביקש הקב"ה לאבד את כל עם ישראל מן העולם בגלל שלושת אלפים אנשים? אלא אומר המדרש דע לך שכל עם ישראל ערבים זה לזה, וכשיהודי עושה מצוה הוא מכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות, וכך גם כן להיפך כשיהודי עובר עבירה הוא מכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה, כי כל

משה ולקח את לוחות הברית ושבר אותם, כמ"ש (שם יט) "וישבר אותם תחת ההר", ויצאה בת קול מן השמים ואמרה למשה רבינו י"שר כוחך ששיברת.

האלשיך הקדוש שואל (שמות לב יט) הרי משה רבינו עוד קודם שירד מהר סיני ידע שבני ישראל עובדים עבודה זרה, כי כבר בשמים אמר לו הקב"ה "לך רד כי שיחת עמך", א"כ מדוע הוריד את לוחות הברית, שהיה משאיר אותם כבר בשמים? או שהיה שובר אותם מיד שירד מהר סיני למה רק אחרי שהלך למחנה ישראל?

ועוד (שם לב יט) "וירא את העגל ומחולות", לאיזה צורך הוזכר שהיו שם מחולות, ומה העניין מוסיף לגודל החטא שעשו?

אלא אומר רבינו האלשיך הק', שמשה רבינו כאשר שמע מהקב"ה שסרו מן הדרך חשב שבוודאי יעלה בידו להחזירם בתשובה, ורק לעת עתה הם נוהגים כן מחמת הערב-רב הרע השוכן בתוכם, אך מכיוון שראה את המחולות והריקודים סביב העגל וראה שהם עוד שמחים במעשיהם, והבין ששקועים הם מאוד בחטאם

ישראל ערבים זה לזה.

משה רבינו מתהנך

וכשראה הקב"ה שבני ישראל עבדו עבודה זרה, גזר להשמיד ח"ו את בני ישראל כמו שנאמר (דברים ט יד) "הרף ממני ואשמידם", והתורה הקדושה מספרת שמשה רבינו עמד בתפילה לפני הקב"ה שימחל ויסלח לעם ישראל, עד שאמר משה רבינו לקב"ה (שמות לג, לד) "ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת", עד שבסופו של דבר התפייס הקב"ה ומחל לעם ישראל על חטא העגל כמו שנאמר (שם לב, יד) "וינחם ה' על הרעה אשר דיבר לעשות לעמו".

אוקיינוס התחיל להציף את כל העולם

ואומר הזוהר הקדוש (משפטים קיג ב) שאחרי שבני ישראל עבדו עבודה זרה בחטא העגל, האוקיינוס התחיל להציף במים את כל העולם עד שהמים הגיעו למדבר סיני, ואמר משה רבינו למלאך שר של הים למה אתה מציף את כל העולם במים?

אמר לו בגלל שכל הקיום של העולם הוא רק בזכות התורה, ועכשיו שהלכו ועבדו עבודה זרה אין זכות קיום לעולם, מיד לקח משה רבינו את העגל וטחן אותו דק דק ופיזר אותו במים ומיד חזרו המים בחזרה למקומם.

וכך הוא לשון הזוהר הקדוש בפרשת משפטים (קיג ב), תא חזי, בשעה ששבר משה את הלוחות, שכתוב וישבר אותם תחת ההר, צף אוקיינוס ממקומו ועלה להטביע העולם, מיד (שם לב כ) "ויקח את העגל אשר עשו וישרוף באש" וגו' "ויזר על פני המים", קם משה על מי אוקיינוס, ואמר מים מים מה אתם רוצים, אמרו הרי לא נתקיים העולם אלא על התורה דלוחות, ועל התורה ששקרו בה ישראל ועשו עגל הזהב, אנו רוצים לשטוף העולם, מיד אמר להם הנה כל מה שעשו בעוון העגל מסור לכם, ולא די כל אלו האלפים שנפלו מהם, מיד "ויזר על פני המים", ועוד לא היו משתככים המים עד שלקח מים מהם, והשקה אותם, מיד נשקע האוקיינוס במקומו, כי במדבר ההוא לא היה מים... ואם תאמר שלבארה

שאל אותו המלך ידידי היקר למה נפלו פניך מה קרה אתה כבר לא שמח? א"ל אדוני המלך מיום שקניתי את התכשיט מאבני יהלומים אין לי מנוחה שכל הזמן אני דואג שמא יגנבו את התכשיט, אמר לו המלך אל תדאג לי יש חדר אוצרות עם הרבה מאוד שומרים תפקיד אצלי את התכשיט ומתי שתירצה לקחת תבוא לקחת את התכשיט, וכתבו בניהם שטר שהתכשיט שייך לאותו אדם עשיר והמלך רק שומר לו עליו בחדר האוצרות והמלך אחראי על התכשיט ואותו אדם כל כמה ימים היה בא לארמון של המלך ומסתכל על התכשיט היקר והיה שמח והיה מחזיר את התכשיט לאוצרות של המלך, אחרי כמה שנים אותו אדם עשיר מת ואותו עשיר היתה לו בת יחידה ואותה בת לא ידעה כלל שלאבא שלה היה תכשיט כל כך יקר, מה עשה המלך אמר קשה לי להוציא את התכשיט מרשותי, אבל מצד שני הוא לא שייך לי ואני לא רוצה לגזול מה שלא שייך לי אמר אחד היועצים למלך אדוני המלך יש לי עצה בשבילך אותו עשיר יש לו בת יחידה שעדיין

של מרים השליך, חס ושלום שישליך שם משה זיכרון הרע הזה, ועוד דעד עתה עוד לא היתה להם באר עד שבאו למדבר מתנה.

בזכות עשרת הניסיונות זכו לעשרת הדיברות

ומה טען משה רבינו להקב"ה כדי שהקב"ה ימחל לעם ישראל על חטא העגל?

שבזכות מה זכו בני ישראל לקבל את עשרת הדיברות בזכות אברהם אבינו, בזכות שאברהם אבינו עמד בעשרה ניסיונות לכן זכו זרעו של אברהם בעשרת הדיברות.

אומר המדרש (תנחומא כי תשא כד) מעשה באדם שהיה עשיר גדול מאוד והיה מקורב אותו אדם למלך ואותו אדם הלך וקנה תכשיט שכולו היה מלא ביהלומים ואבנים יקרות ומאותו יום שקנה את אותו תכשיט יקר היה אותו עשיר דואג כל היום ולא היה יושב בשקט ובשלוח למה כי פחד שמא יבוא גנב ויגנוב את התכשיט, יום אחד בא אותו עשיר למלך והמלך ראה אותו שהוא דואג

פרשת כי תשא

לא התחתנה המלך יתחתן איתה וכך התכשיט היקר יישאר ברשותו של המלך וכך היה, לקח המלך לאישה את אותה בת של עשיר ונתן לה המלך מתנה את התכשיט היקר עם היהלומים אחרי כמה זמן אשתו של המלך איבדה את התכשיט היקר והמלך כעס עליה כעס גדול וביקש המלך לגרש את אותה אישה, בא אחד מן היועצים ואמר אדוני המלך כל מה שאיבדה לא איבדה משלך אלא משל אביה, ולכן המלך לא צריך לכעוס עליה, אומר המדרש כך שבני ישראל עבדו עבודה זרה בחטא העגל הקב"ה רצה לקחת מהם את עשרת הדיברות אמר משה רבנו לקב"ה ריבונו של עולם משלהם הם לקחו לא משלך שכל מה שזכו בעשרת הדיברות הוא בזכות אברהם אביהם שעמד בעשרה ניסיונות.

מציאות הזן של משה רבינו

משה רבנו עמד בתפילה לפני הקב"ה והזכיר את הזכות אבות שיש לעם ישראל את הזכות של אברהם

יצחק ויעקב כמו שאמר משה "זכור לאברהם ליצחק וליעקב עבדיך" (שם ג ו) ואמרת לנו התורה שהקב"ה מחל למשה רבנו בגלל דבר אחד בגלל שמשה רבנו מצא חן בעיני ה' למשה רבנו היה חן וחסד כמו שנאמר "ואתה אמרת ידעתיך בשם וגם מצאת חן בעיני" (שם) רואים אנו כמה כוחו גדול של החן וחסד שעל ידי שמשה מצא חן בעיני ה' הקב"ה זכה משה שתפילתו נשמעה והקב"ה מחל לעם ישראל על חטא העגל.

"וביום פוקדי ופקדתי"

וגם אחרי שמשה רבינו התפלל והתחנן לקב"ה שימחל ויסלח לעם ישראל על חטא העגל והקב"ה מחל וסלח, אבל הקב"ה לא מחל וסלח לגמרי, אלא אומרת לנו התורה (שם לב לד) "וביום פוקדי ופקדתי", אומר רש"י ותמיד כשאפקוד עליהם עוונותיהם ופקדתי עליהם מעט מן העוון הזה עם שאר העוונות ואין פורענות שבאה על ישראל שאין בא קצת מפירעון חטא העגל עד היום הזה, וכל צרה שבאה לעולם הקב"ה מוסיף בה עוד קצת צער והוא יהיה

לפירעון על חטא העגל.

לפודר את הסלע לפירורים קטנים

ולמה הקב"ה לא מחל לגמרי לעם ישראל על חטא העגל?

אלא אומר החפץ חיים משל (הובא בטללי אורות שמות לב כז) למה הדבר דומה היה מלך שהיה לו בן יחיד והבן היה מכעיס את האבא שלו המלך עד שיום אחד הבן הכעיס את המלך כעס גדול מאוד מה עשה המלך קרא לעבדיו ואמר להם תקחו סלע גדול ביותר ותיזרקו על הבן עד שימות והבן של המלך שמע שהמלך רוצה להרוג אותו ברח, אחרי כמה ימים תפשו את הבן של המלך אבל בינתיים הכעס של המלך עבר והמלך נרגע, ועכשיו התמלא המלך ברחמים על בנו יחידו שהאבא אוהב את בנו לעולם שהוא טבע שהקב"ה ברא את העולם שאפילו האבא יכעס כעס גדול על בנו שיעבור הזמן הכעס יחלוף והאבא יחזור לאהוב את בנו, ולא ידע המלך מה לעשות, אמר המלך אין אני רוצה להורגו כי הוא

בני יחידי שאני אוהב אותו, אבל מצד שני כולם יודעים מה שהמלך גוזר אי אפשר לבטל דברי המלך אין להשיב אותם, באו היועצים של המלך ואמרו לו אדוני המלך יש לנו פתרון ניקח את הסלע הגדול ונפורר אותו לפירורים קטנים ובמקום סלע אחד גדול יהיה הרבה אבנים קטנים וכל יום המלך יזרוק אבן קטנה על בנו וכך יתקיימו שני הדברים גם המלך לא ביטל את דבריו שהרי עכשיו זורקים את הסלע על הבן רק שלא זורקים בבת אחת אלא כל יום חלק קטן וגם שהבן של המלך ניצל ולא ימות שמח המלך שמחה גדולה מאוד.

אומר החפץ חיים בני ישראל עבדו עבודה זרה בחטא העגל והקב"ה כעס כעס גדול מאוד וגזר להשמיד ח"ו את בני ישראל, אבל משה רבינו עמד בתפילה כדי לפייס את הקב"ה ובסופו של דבר הקב"ה התפייס וקיבל תפילתו של משה רבינו, אבל דברי המלך אי אפשר לבטל לכן הקב"ה אמר "ביום פוקדי ופקדתי" שמתו שייגזר בשמים גזירה על עם ישראל אני יוסיף על הגזירה עוד קצת צער, והוא יהיה פירעון על חטא העגל,

מעבירין ולא מבטלין

ואמרו חז"ל (תפילת ר' אמנון ממגנצא בראש השנה) "ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה", ולכאורה למה אמרו מעבירין ולא אמרו מבטלין, אלא אומר רבי מאיר מפרמישלן (דברי מאיר פרשת עקב) כי את הגזירה של הקב"ה אי אפשר לבטל, אלא שאם נגזר על יהודי ח"ו גזירה בשמים, והיהודי עשה תשובה או נתן צדקה או התפלל מעומק הלב, הגזירה עוברת לאדם אחר ואותו יהודי ניצל, אבל מלאך המוות לא יכול לחזור בידיים ריקות כי כבר יצאה הגזירה.

ולכן מתי שנגזר גזירה בשמים ויורדת הגזירה לעולם היא חייבת להיתפס במשהו מתי שנגזר על אדם שימות מן העולם והגזירה יורדת לעולם היא חייבת להיתפס במשהו ולכן אם אותו אדם שנגזר עליו למות חזר בתשובה על מעשיו או שנתן צדקה או שהתפלל מעומק ליבו, אמרו חז"ל אותו אדם ניצל מן המוות אבל במקומו יקח מלאך המוות נשמה אחרת והוא מה שאמרו

במקום שאני אקיים את הגזירה בבת אחת, אני יזרוק כל יום גרגיר קטן וכך גם הגזירה תתקיים וגם בני ישראל יישארו קיימים בעולם לנצח.

הקב"ה לא חוזר בו

כתוב בזוהר הקדוש על הפסוק שכתוב בספר ישעיה (מ ח) "ודבר אלוקינו יקום לעולם" ומה מלך בשר ודם שגוזר גזירה אינו חוזר בו קל וחומר מלך מלכי המלכים הקב"ה שגוזר גזירה שאינו חוזר בו.

ובשעה שנגזר על אדם איזו גזירה בשמים אותה גזירה חייבת להתקיים ואם האדם שנגזר עליו הגזירה עשה תשובה או תפילה או צדקה עי"ז אמרו חז"ל שמעבירין את רוע הגזירה.

אומר רשב"י יש עוונות שאם יעשה עליהם תשובה, הקב"ה לוקח את הגזירה ומעביר את הגזירה לאדם אחר ויש עוונות שגם אם יעשה תשובה הגזירה חייבת להיתפס בו אבל כיון שעשה תשובה הקב"ה מביא עליו את הגזירה לא בבת אחת אלא מעט מעט.

פרשת כי תשא

(דברי מאיר פרשת עקב) : היה אומר זה חי וזה מת, שהיה זה תשובה אחת. זה חי, והגזירה שהייתה עליו תלך על ראש הנכרי הרשע שונא ישראל, וזה מת, היינו הרשע מת. כי כיון שנגזרה גזירה, ומלאך המוות דורש המגיעו, הרי כעת יקח את הרשע המת.

לומדים אנחנו שאם נגזר על מישהו למות ומידת הדין נשלחת לבצע את גזר הדין, ולאחר מכן בקשו רחמים על אותו אדם והוחלט שלא ימות, צריכים כביכול לתת למדת הדין 'תמורה' וכפרה, ואדם אחר יצטרך למות תחתיו.

ואומר הזוהר הק' שכך היה תמיד, בעד יוסף היה שר האופים התמורה והכפרה, בעד ישראל היו המצריים התמורה, ובעד מרדכי הצדיק היה המן הרשע, זהו גם הביאור במה שנאמר במגילת אסתר "ונהפוך הוא", שהועילו עם ישראל בתפילתם להפוך את הגזירה על הגויים.

מבואר עוד בזוהר הקדוש (תוס') על ספר ויקרא ש"ד, וכן בזוהר חדש בלק סו ב) שלעתים נגזרת גזירת מיתה על אדם חוטא, ובינתיים חוזר הוא בתשובה, וגזירת המיתה אינה

חז"ל (ברכות ז' א) "ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה", מעבירין אותה מהאדם ההוא לאדם אחר, אבל לא מבטלין את הגזירה כי את דברי המלך אין להשיב.

זה יחיה וזה ימות

הגמרא במסכת ברכות (לד ב) מספרת על רבי חנינא בן דוסא שהיו באים לפניו ומבקשים שיתפלל על החולה שיתרפא והיה רבי חנינא מתפלל, וכשהיה מסיים התפילה היה אומר זה יחיה וזה ימות, שאלו אותו מניין לך? אמר להם רבי חנינא אם התפילה שגורה בפי סימן שהחולה יתרפא והתקבלה תפילתי אבל אם התפילה לא היתה שגורה אלא הייתי מגמגם בתפילה סימן שהתפילה לא התקבלה והחולה ימות.

ושואל רבי מאיר מפרמישילן (דברי מאיר פרשת עקב) לכאורה כשהיה רואה רבי חנינא שלא התקבלה תפילתו היה עליו לשתוק ולמה היה אומר שימות? הרי מספיק שהיה אומר מי יחיה וממילא נבין שהשאר ימותו, אלא רבי מאיר מפרמישילן

יש כוכב בשמים ששמו רעה

המדרש (ילקוט שמעוני כי תשא סי' שצב) אומר שפרעה ראה בכוכבים ובמזלות שיש כוכב ששמו רעה שהוא עולה כנגד עם ישראל במדבר ואותו כוכב כולו מלא בדם ושראה פרעה כך שמח שהוא סימן שיישפך הרבה דם מעם ישראל, וזו הייתה כוונת פרעה כשאמר (שמות י') "ראו כי רעה כנגד פניכם", לכן מה עשה משה רבינו התפלל לקב"ה שאותו כוכב שמו רעה שהיה מלא בדם לא יהיה דם של הריגה אלא שהשם יצווה את בני ישראל על מצוות ברית מילה ואותו דם שראה פרעה יתקיים בדם של ברית מילה, והוא מה שאמר משה (שם לב יב) "למה יאמרו מצרים לאמור ברעה הוציאם להרוג אותם בהרים ולכלותם מעל פני האדמה", ובאמת התקבלה תפילתו של משה "וינחם ה' על הרעה אשר דיבר לעשות לעמו" (שם יד).

בטילה, ולכן ניתנן תמורת האדם שחזר בתשובה אדם אחר והוא שמת ללא עתו, והסמיכו זאת על הפסוק (ישעיה מג ד) "מאשר יקרת בעיני נכבדת ואני אהבתיך ואתן אדם תחתיו".

מעבירין ממנו עול דרך ארץ

וכן אמרו חז"ל (אבות ו ה) "כל המקבל על עצמו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ", לא מבטלין אלא מעבירין כי אם נגזר בשמים שיהיה עני אי אפשר לבטל אלא על ידי שלומד תורה לוקחים פרנסה מאדם אחר ונותנים לו.

"והסיר ה' ממך כל חוליי" וכו' "וכל מדווי מצרים הרעים לא ישמם בך ונתנם בכל שונאיך" (דברים ז טו), מה אכפת לנו אם יינתנו אותן המחלות בשונאינו העיקר שבנו לא יהיו אותם מחלות? אלא מכיוון שהגזירה חייבת להיתפס במשהו לכן מבקשים שילך הגזירה על הגויים.

לאברהם "אל תשלח ידך אל הנער" אמר אברהם שהגזירה שישפך דם יתקיים באיל, וכך הגזירה התקיימה והוא גם כן ענין הקרבנות בבית המקדש אדם שנגזר עליו גזירה היא חייבת להתקיים וכשעושה תשובה מביא קרבן והגזירה שיישפך דם יתקיים בבהמה ולא באדם.

מסופר על הצדיק הקדוש בבא סאלי זצוק"ל שעוד שהיה במרוקו פעם אחת באו לבקש ברכה עבור יהודי שהיה חולה מאוד והרופאים התייאשו ואמרו שאין סיכוי שיהיה לו רפואה, וביקשו שהצדיק יבטיח שיהיה ישועות, והצדיק לא רצה להבטיח כי אמר להם יש כאן גזירה קשה מאוד, ואחרי שאמרו לצדיק שהחולה תלמיד חכם, איך ששמע בבא סאלי שהחולה הוא תלמיד חכם שמזכה את הרבים קם ממקומו וביקש שייקחו אותו ליד אחד בתי הגויים שבעיר, ועמד הצדיק במשך שעה ארוכה ואמר והתפלל לקב"ה שכל הגזירה שנגזר על היהודי יעבור על הגוי ומסופר שבאותו לילה אותו גוי מת ואותו חולה הבריא.

ואתן אדם תחתיו

וכך הגמרא מספרת (ברכות סב ב) מעשה ברבי אלעזר בנו של רבי שמעון בר יוחאי שנגזר עליו בשמים שיכיש אותו נחש וימות, והיה נחש מחכה לו בבית הכיסא וכשהיה רבי אלעזר בדרך לבית הכיסא בא גוי ודחף אותו ונכנס אותו גוי ראשון לבית הכיסא ובא הנחש והכיש אותו ומת הגוי, כשראה כך רבי אלעזר נשא עיניו למרום ואמר "ואתן אדם תחתיו" שהגזירה עברה על הגוי.

וכך אנחנו רואים אצל אברהם אבינו שבתחילה אמר לו הקב"ה לך תקריב את בנך יצחק קרבן וכשבא לשחוט את יצחק ירד מלאך מן השמים ואמר לו "אל תשלח ידך אל הנער" (בראשית כב יב) ומה עשה אברהם ראה איל שנאחז בסבך בקרניו לקח את האיל ושחט את האיל, ושואלים חז"ל הרי הקב"ה לא ציווה את אברהם לשחוט את האיל במקום יצחק ולמה עשה זאת? אלא שידע אברהם שכיון שנגזרה גזירה היא חייבת להתקיים, וכיון שאמר המלאך

אילו היו ממתנים עוד כמה שעות עד שמשה רבינו ירד מן ההר עם לוחות הברית לא היו עובדים עבודה זרה.

אם יש עיכוב ימתין שיעברו כל ההיציים

הבן איש חי (משל ונמשל עמ' נג בדפוס הישן) מספר מעשה ביהודי ששלחו אותו מארץ ישראל לחוצה לארץ כדי לאסוף תרומות לעניים בארץ ישראל ונסע לחו"ל והיה הולך דרך המדבריות ואסף הרבה מאוד כסף, ואחרי שלוש שנים חזר עם כל הכסף ובדרך שהיה הולך במדבר בא שודד עם רובה ואמר לו או שתיתן את הכסף או שאני יירה בך אמר לו אותו יהודי תיקח את הכסף אבל תדע שהכסף הוא לא שלי אלא שלחו אותי לאסוף כסף לעניים ועכשיו הם יכולים להגיד אני גנבתי את הכסף לכן יש לי בקשה ממך אמר לו מה הבקשה אמר לו תשמע אני יוריד את הכובע שלי ואתה תירה מהרובה שלך כדור אחד כדי שאני יראה להם שאני ניסיתי להילחם עם השודד כדי

הפזיזות היא השורש הרע

והקשה הגר"ח שמואלביץ זצ"ל (שיחות מוסר תשל"א) שבכל דבר בתורה יש לנו לימוד לדורות ומה התורה באה ללמד אותנו בחטא העגל? דע לך שהפזיזות היא שורש הרע בעולם, שכל מה שאדם עושה בפזיזות אחר כך הוא משלם עליו לאורך זמן ארוך. לפעמים אדם מנסה להקדים את המאוחר אבל לעולם לא יצליח, כי כל דבר יש לו את הזמן שלו אם עם ישראל היו ממתנים כמה שעות היה משה יורד מן ההר ולא היה חטא העגל והכל בא מן הפזיזות.

כתוב בפסוק "וירא העם כי בושש משה לרדת מן ההר" (שם לב א) שראו שהגיע שעה שישית, ומשה לא ירד אמרו יותר הוא לא ירד סימן שהוא מת, כי כשעלה משה להר אמר להם לסוף ארבעים יום אני בא! וכסבורים הם שאותו יום שעלה מן המניין הוא, והוא אמר ארבעים יום שלמים, הרי בגלל שדחקו את השעה ולא המתינו עוד כמה שעות, עבדו עבודה זרה לעגל מזהב ואיבדו את הכל שהרי

פרשת כי תשא

השעה שעה נדחית מפניו הרבה, כי פעמים האדם דוחק את השעה בריבוי השתדלויות והוא חושב שכך הוא יחיש וימהר את גאולתו, אך למעשה יתכן שבמעשיו אלו לא די שהוא לא מקרב את גאולתו אלא אף הוא מרחיק את הברכה ממנו ומעכבה מלבוא, לכן הבוטח בה' יתברך ומשליך יהבו על בורא עולם לא תתאחר ישועתו לבוא.

כל עיכוב שבא הוא ניסיון מהשטן

ושואלים רבותינו ז"ל שלכאורה צריך להבין מה היתה התביעה על עם ישראל? הרי השטן הראה להם את מיטתו של משה שהוא מת?

אלא אומרים רבותינו ז"ל שבכל דבר שאדם רואה עיכוב, ידע שהשטן עומד מאחורי אותו עיכוב ובא לנסות אותו האם יש לו אמונה בבורא עולם? האם יש לו את הכח לעמוד בניסיון? ואם האדם יחשוב בכל דבר שרואה בו עיכוב שהשטן עומד מאחוריו, האדם לא ידאג ולא יהיה בפחד אלא יתחזק עוד יותר באמונה בבורא עולם.

שיאמינו לי, אמר לו השודד בסדר תוריד את הכובע והניח על הריצפה והשודד ירה ירייה, אמר לו תירה עוד אחד, וירה עוד אחד, אחר כך הוריד את החליפה והניח על הריצפה, אמר לו תירה עכשיו על החולצה שיראו שניצלתי בנס, ירה השודד אמר לו תירה עוד ירייה אחת, אמר לו נגמרו לי הכדורים, אמר לו אה נגמרו לך הכדורים נלחם בו, ולקח את הכסף בחזרה וחזר בריא ושלם יחד עם הכסף, כך אומר הבן איש חי הנמשל אם נגזר על אדם גזירה בשמים יעשה תשובה וייתן צדקה וירבה בתפילה וכך הגזירה תעבור על אדם אחר וינצל ולכן שבא על האדם איזה עיכוב ימתין שיעברו כל החיצים וימשיך, והכל יחזור לקדמותו.

הרב הבן איש חי אומר שמתי שבא על אדם צער או קושי שימתין ולא ידחוק את השעה וינסה להילחם בכל כוחו כי אם יעשה בפזיזות יפסיד אלא ימתין קצת ואחר כך הכל יסתדר לטובה

וכך אומרים רבותינו ז"ל בגמרא בעירובין (יג ב) כל הדוחק את השעה השעה דוחקתו, וכל הנדחה מפני

פרשת כי תשא

ושמונה שנים וכתב את ספרו 'משנה ברורה', ובאו עליו באותו הזמן הרבה מאוד צרות, ביתו נשרף, ובנו נפטר, ומסופר שאחרי הרבה צרות בלוויה של בנו הצעיר אמר החפץ חיים - דע לך השטן, כל מה שתנסה להפריע לי לא יעזור לך, ואני אמשיך בכל מצב לכתוב את הספר משנה ברורה, כי אני יודע שאתה השטן עומד מאחורי כל הצרות שבאו עלי כדי להחליש אותי באמונה בבורא עולם, וכדי שאני אתייאש ולא אמשיך לכתוב את המשנה ברורה.

וכן אמרו חז"ל שאברהם אבינו כשהלך לעקידת יצחק ידע שהשטן עומד מאחורי כל הניסיון, וגער בשטן וכך הצליח לעמוד בניסיון.

קיום מצוות רק עפ"י השכל מוזביל לכפירה

ר' חיים שמואלביץ זצ"ל בספרו שיחות מוסר שואל, איך יכול להיות שעם ישראל עבדו עבודה זרה אחרי שראו את כל הניסים שעשה להם הקב"ה, ואחרי שזכו לראות גילוי שכינה בים סוף עד שהיו מראים

ועם ישראל נכשלו בחטא העגל מאחר שלא עלה בדעתם שמי שעומד מאחורי כל הדבר הוא השטן, והם הלכו והאמינו שמשה רבינו מת ועבדו עבודה זרה, אבל אם היו יודעים שהשטן עומד מאחורי כל הערפל, לא היו נופלים ולא היו עובדים עבודה זרה.

והקב"ה בא בתביעה על עם ישראל, למה לא ידעתם שהכל השטן עשה ע"מ להכשיל אתכם, התביעה על העם הייתה, מדוע לא ראיתם את השטן כאן? למה לא הסתכלתם פנימה מה עומד מאחורי הדברים? זו גם הסיבה שאנו נענשים מחטא העגל - כי אנו עדיין אוחזים מעשי אבותינו בידינו וממשיכים בטעותם, ולא מבינים של עיכוב הוא ניסיון מהשטן.

ואומר רבינו החפץ חיים שלמד מחטא העגל להסתכל על כל דבר שרואה בו עיכוב, שהשטן עומד מאחוריו ובא לנסות אותו, וכך יש לי כח לעמוד בניסיון שמעמיד בפני הקב"ה.

מסופר על רבינו החפץ חיים, שישב בעליית הגג במשך עשרים

פרשת כי תשא

והגיון, אבל כיון שמחשבה של בורא עולם היא למעלה ממחשבה של בשר ודם ואדם לא יצליח להתקרב לבורא עולם אם יקיים מצוות רק מתוך שכל והגיון, משל למה הדבר דומה לילד קטן שעדיין אין לו שכל והגיון של אדם גדול והאבא מסביר לילד, אבל הוא לא מבין, כי הוא ילד קטן ועדיין אין לו שכל והבנה של אדם גדול, כך אדם בשר ודם לא יכול להבין מחשבה של בורא עולם, כמ"ש בפסוק "כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרככם דרכי אלא כמו שגבהו שמים וארץ כך גבהו המחשבה שלי ממחשבה שלכם" (ישעיה נה ו), הקב"ה אומר תסתכל מהארץ לשמים כמה השמים גבוהים כך המחשבה של בורא עולם גבוה ממחשבה של בשר ודם.

פרה אדומה לכפר על הטא העגל

ואמרו חז"ל (תנחומא חוקת ח) שפרה אדומה באה לכפר על חטא העגל, וזו לשון המדרש "משל למה הדבר דומה לבן שפחה שטינף פלטרין של מלך אמר המלך, תבוא

באצבע ואומרים "זה אלי ואנוהו" (טו ב), שראתה שפחה על הים מה שלא ראו הנביאים, ואחרי שעמדו במעמד הנשגב והנורא מעמד הר סיני במתן תורה, ושמעו את קולו של בורא עולם מדבר מתוך האש (שם כ ב) "אנוכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים", ולפתע עזבו ושכחו מכל הניסים והלכו ועבדו עבודה זרה? וצריך להבין איך התדרדרו בדבר הפשוט ביותר, באמונה בבורא עולם?

אלא אומרים רבותינו ז"ל שאדם צריך לדעת כי עבודת השם היא בלי שכל והגיון, אלא רק עם רגש אדם עובד את השם.

כי עבודת השם עם שכל והגיון בסוף יגיע לכפירה בבורא עולם, כדי לעבוד את השם צריך לבטל את השכל וההגיון, בני ישראל עבדו עבודת השם מתוך שכל והגיון ובשעה שבשכל לא הבינו היכן משה, הלכו ועבדו עבודה זרה, ולכן אדם צריך לדעת אם המחשבה והשכל של האדם היה בדרגה שיכול להבין את ההנהגה של בורא עולם האדם היה צריך לעבוד את השם מתוך שכל

פרשת כי תשא

איזה דבר שקורה איתו משמים הוא נשאר דבק בבורא עולם, וכמו בזמן קבלת התורה שאמרו ישראל נעשה ונשמע קיבלו עליהם את התורה והמצוות לפני שידעו את טעמם, וכך צריך לקיים את כל המצוות שבתורה. הבית הלוי מבאר למה בני עבדו ע"ז בחטא העגל? כי האמונה שלהם הייתה מבוססת על שכל וההיגיון כל זמן שהיה מובן להם בשכל בהגיון הם האמינו בבורא עולם, אבל ברגע שלא הבינו בשכל קמו וכפרו בבורא עולם והלכו ועבדו ע"ז, משה רבינו אמר לבני "אני עולה לשמים להוריד את לוחות הברית ואני יורד עוד ארבעים יום, ושראו שמשה התעכב שטעו בחשבון ובא השטן ואמר להם משה רבכם מת והשטן החשיך את העולם באמצע היום והוריד גשם בימי הקיץ, והצליח השטן לבלבל את בני עד שהלכו ועבדו עבודה זרה לעגל מזהב, המדרש אומר שעם ישראל טעו בחשבון משה רבינו אמר להם עוד ארבעים יום אני יורד מהר סיני והיו צריכים לספור ארבעים יום שלמים אבל לא ספרו ארבעים יום שלמים ולכן טעו בחשבון, יהודי צריך

אמו ותקנח את הצואה. כך אמר הקדוש ברוך הוא, תבוא פרה ותכפר על מעשה העגל".

ושואל הבית הלוי (כי תשא) לכאורה צריך להבין את הקשר בין חטא העגל למצות פרה אדומה, ומדוע דווקא מצות פרה אדומה מכפרת על חטא העגל?

אלא מבאר הבית הלוי שלכאורה איך יכול להיות שעבדו עם ישראל עבודה זרה בחטא העגל, הרי ארבעים יום קודם לכן ראו גילוי שכינה במעמד הר סיני והנה עתה שמשה רבנו מתעכב כמה שעות הלכו ועבדו עבודה זרה?

אלא מבארים חז"ל שעם ישראל קיימו את המצוות רק בגלל שהבינו את טעמי המצוות וברגע שמשה רבנו לא ירד מההר וברגע שהם לא הבינו והיה להם תמיהות הלכו ועבדו עבודה זרה, ולכן אמר הקב"ה שפרה אדומה באה לכפר על חטא העגל כי מצות פרה אדומה היא מצוה בלי טעם ורצה הקב"ה ללמדנו שצריך לקיים את המצוות לא בגלל שאנו מבינים בשכלנו, אלא רק כי כך ציווה בורא עולם וכך גם אם יהודי לא מבין

פרשת כי תשא

בגלל שבורא עולם ציווה "כבד את אביך ואת אימך" (שמות כ יב), ואנחנו מצווים לקיים דבריו של בורא עולם הרי שקיים את מצוות "כבד את אביך ואת אימך" כי מתי שאדם ינסה להבין בסוף הוא יכפור בבורא עולם, האמונה היא למעלה מן השכל כל אלו שניסו להבין את הנהגתו של בורא עולם בסוף הלכו וכפרו בבורא עולם" אומר השל"ה הק' אפילו יחיה אדם אלפיים שנה לא יצליח להבין עומק של שורש אחד מן התורה שדבריו של הקב"ה היא עמוקים מאוד ולכן בכל יום צריך להתחזק באמונה בבורא עולם שהאמונה תהיה מעומק הלב ולא מהפה ולחוץ. ועיקר עבודת השם היא שיהודי בכל יום יתחזק באמונה, וכמה שיהודי יתקרב לתורה הוא יתחזק יותר באמונה כי כמה שיהודי לומד תורה הוא מבין כמה התורה היא עמוקה וכמה חכמה יש בתורה.

"זמירות היו לי חוקיך"

דוד המלך בספר תהלים (ק"ט נד) אומר "זמירות היו לי חוקיך בבית

שהאמונה שלו לא תהיה מבוססת על שכל והגיון, ולכן נתן הקב"ה מצוות פרה אדומה זאת חוקת התורה מצוה בלי טעם כדי שיתרגלו לקיים מצוות גם שלא מבינים את הטעם אלא רק בגלל שהקב"ה ציווה.

ובאה התורה בפרשת פרה אדומה ללמדנו שיהודי צריך לקיים את המצוות כגזירת מלך כי המצוות הם נשגבות משכל אדם בשר ודם כמו שאמר ישעיה הנביא (נה ח-ט) שאמר הקב"ה "כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי נאם יהוה: כי גבהו שמים מארץ כן גבהו דרכי מדרכיכם ומחשבתי ממחשבותיכם".

אומר אור החיים הק' לכן אמרה התורה (במדבר יט ב) "זאת חוקת התורה", ולא אמרה זאת חוקת פרה אדומה, שמכאן תלמד לכל התורה כולה שיהודי בא לקיים מצוה יחשוב בדעתו אני מקיים את המצווה רק בגלל שבורא עולם ציווה אותנו בתורה הקדושה, ולא בגלל שהמצווה הזאת מובנת בשכל ובהגיון, אם אדם מכבד את אביו ואימו בגלל שטרחו בשבילו הרי שלא קיים מצוה, אבל אם אדם כיבד את אביו ואימו רק

פרשת כי תשא

הרב שמואל יעקב בורנישטיין זצ"ל על סנהדרין עמ' קמד בשם השרף (מקוצק)

הרי לכל אדם ישנה בחירה מדוע אם כן מנעו ממנו לומר שירה? אלא אמרו חז"ל שנבוכדנצר ביקש לומר שירה בעוד שכיתרו על ראשו והכל טוב... וכי גדולה היא? רצו משמים לבודקו כיצד יאמר שירה לאחר שסטרו על פניו? והנה מיד אחרי שסטרו המלאך הפסיק לומר שירה ששירה כזו אין לה ערך, לעומת זו דוד המלך אמר (תהילים קטזג) "צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא" אפילו שהיה כל ימיו בצרות ורדיפות אחיו רדפו אותו, ואח"כ שאול, ואחר כך בנו אבשלום, ודואג, ואחיתופל רדפו אותו וביקשו מפלתו, ובכל זאת אמר דוד המלך שירה לקב"ה לכן חביב על הקב"ה ספר תהלים יותר משאר ספרים.

הרשעים לא מאמינים בחוקים

דוד המלך אומר בתהלים (קיט קנה) "רחוק מרשעים ישועה כי חוקיך לא

מגוריי" אמר דוד המלך לפני הקב"ה - בשעה שהייתי בורח מאויביי ומתחבא במערות היו עלולים לעלות במחשבתי להרהר ח"ו מדוע עשה לי כך בורא עולם? וכדי להתחזק אפילו במצב הקשה ביותר היה דוד המלך לומד את מצות "פרה אדומה" והיה אומר כשם שחוקי התורה הם גבוהים מהבנת שכלו של בשר ודם כך גם הנהגת ה' בעולם הם גבוהים מהבנת שכלו של בשר ודם, ולכן אמר דוד המלך החוקים של התורה הם שהחזיקו אותי שהייתי מתחבא במערה, (ספרי קורח סימן מו).

הגמרא בסנהדרין (צב ב) אומרת ביקש נבוכדנצר מלך בבל לומר שירה בא מלאך גבריאל וסטר לו על פניו, אמר רבי יצחק אלמלא לא בא מלאך וסטרו על פיו ביקש לגנות כל שירות ותשבחות שאמר דוד המלך בספר תהלים כלומר שבא נבוכדנצר לומר שירות ותשבחות לקב"ה יותר מדוד המלך עד שבא המלאך וסטר לו על פיו ואילו לא סטר לו היה אומר שבח יותר מדוד המלך, ושואל רב שבתי יודלביץ זצ"ל (הובא בספר אוצרות הברכה עמ' תקפה ובזאת ליעקב של

פרשת כי תשא

שכרו ונולדה לו בעדרו פרה אדומה, ושבאו אליו חכמי ישראל לקנות את הפרה אדומה, אמר להם אותו גוי אין אני מבקש אלא שכר שהפסדתי בעבור כבוד אבא ונתנו לו חכמי ישראל מה שביקש.

ושואל החדושי הרי"ם זצ"ל (הובא בדף על הדף קידושין לא א) הרי ידוע שהכל מדוקדק מן השמים בדיוק ומדוע הקב"ה שילם את שכרו לאותו גוי דווקא ע"י שנולדה לו פרה אדומה בעדרו, הרי יש הרבה דרכים לקב"ה לשלם לאותו גוי שכר על מצות כיבוד אב שקיים?

מה ההבדל בין יהודי לגוי?

אלא מבאר החדושי הרי"ם זצ"ל שרצה הקב"ה ללמדנו את ההבדל בין עם ישראל לגויים, המצווה המובנת ביותר על פי השכל וההיגיון היא מצות כיבוד הורים שהרי כל אדם יודע כמה אביו ואמו טרחו ודאגו בשבילו וכנגדה יש את המצווה שלא מובן טעמה כלל והיא מצות פרה אדומה שזו מצוה כנגד השכל וההיגיון, ולכן

דרשו", כשאדם חוזר בתשובה הקב"ה מלך מוחל וסולח, כשיהודי אומר לקב"ה אני רוצה לחזור בתשובה הקב"ה מוחל וסולח לו, אבל אין הדבר מובן בשכל, כי אם אדם יעמוד לפני שופט בכל זאת ייתן את הדין, אבל אצל בורא עולם הוא סולח, לכן הרשעים לא חוזרים בתשובה כי הדבר לא מובן להם בשכל, לכן "רחוק מרשעים ישועה" זו התשובה "כי חוקיך לא דרשו".

דמא בן נתינה

הגמרא במסכת קידושין (לא א) מספרת על גוי מאשקלון ושמו דמא בן נתינה שהגיעו אליו חכמי ישראל לקנות אבן שהייתה חסרה באבני החושן, אמר להם אותו גוי שאינו יכול עכשיו למכור להם את האבן מכיוון שאביו ישן והמפתח מתחת לראשו, וחכמים הוסיפו עוד ועוד על הסכום של האבן היקרה כדי שישתכנע למכור להם את האבן, אמר להם אותו גוי אבא ישן ולא אעיר אותו משנתו בעבור כל הון שבעולם, ואומרת הגמרא שבעבור מצות כיבוד אב שקיים אותו גוי נתן לו הקב"ה

לנשמה שבורא עולם לא בא להכביד עלינו עול וטורח.

מראייה ניסים לא זולים לאמונה

ועוד תירוץ אומרים רבותינו ז"ל שעם ישראל הגיעו לאמונה בבורא עולם לא מתוך עבודה ויגיעה שיש בורא לעולם שמנהיג את כל הבריאה כולה, לא מתוך התבוננות בבריאה אלא מתוך שראו ניסים גדולים מאוד מעל הטבע, כמו עשרת המכות, קריעת ים סוף, והאוכל שהיה הקב"ה מוריד להם בכל יום מן השמים, ולכן בשעה שכבר לא ראו ניסים ולא ידעו היכן משה רבנו והיה להם קושיות ואי הבנה מיד הלכו ועבדו עבודה זרה.

ובאה התורה ללמד אותנו יסוד גדול יהודי לא יוכל להגיע לאמונה בבורא עולם על ידי ניסים ונפלאות לפעמים אדם אומר אם אני יראה נס גדול אני יחזור בתשובה, מניסים לא חוזרים בתשובה, בני ישראל ראו כל כך הרבה ניסים אבל ברגע אחד עזבו את הקב"ה והלכו ועבדו ע"ז,

שילם הקב"ה לאותו גוי שכיבד את אביו דווקא בפרה אדומה שנולדה לו בעדרו, כי רצה הקב"ה להראות שזהו ההבדל בין עם ישראל לגויים, שאותו גוי בעבור כיבוד אב ואם הפסיד רווח עצום, אבל עם ישראל אפילו על מצוה שלא מובנת כלל על פי השכל וההיגיון נותנים את כל ממונם, ולכן שילם לו הקב"ה בפרה אדומה שזו מצוה בלי טעם, ובאו חכמי ישראל ושילמו לו עליה כל הון שבעולם אפילו שאין טעם במצווה, אבל כי כך ציווה בורא עולם בתורה הקדושה.

כל החוקים הם רק לתועלת האדם

גזירה גזרתי חוקה חקקתי ואן לך רשות להרהר אחריה, חוק פירושו מצוה בלי טעם, כמו למשל איסור בשר וחלב, איסור שעטנז "לא תלבש צמר ופשתן יחדיו" (דברים כב יא), והיום אנחנו רואים אע"פ שיש הרבה מצוות שאין בהם טעם, אבל באו מדענים גויים וגילו שלאכול בשר וחלב ביחד הדבר מביא מחלות, ושלובשים בגד שהוא מצמר ופשתן יחדו מביא על העור מחלות, רואים אנו שמה שציווה בורא עולם הוא הדבר הטוב ביותר לגוף האדם וגם

פרשת כי תשא

הטבע ולא מתוך שיתבונן וראה את כוחו וגבורתו של בורא עולם ממילא שיגיע למצב שיהיה בניסיון ולא יבין את הנהגתו של בורא עולם לא יקיים את המצווה ח"ו.

ולכן צריך האדם להגיע לאמונה בבורא עולם מתוך התבוננות כמו שאמר הנביא (ישעיה מ כו) "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה" אם יהודי קצת מתבונן בבריאה מיד הוא רואה את בורא עולם, וגם במצב שיש לו קושיות על הנהגתו של בורא עולם ולא מבין מדוע קרה הדבר נשאר הוא באמונתו, וגם מה שנראה לאדם כדבר לא טוב יאמין שמכיוון שהדבר הוא מבורא עולם בוודאי הוא טוב שאין רע ח"ו רק טוב, רק שהאדם לא מבין.

הבעל שם טוב אומר שכל יום יהודי חייב לעשות חשבון נפש ולהתבונן גם ברוחניות וגם בגשמיות ואם לא עושה כך לעולם לא יוכל להתקרב לקב"ה.

השיבות ההתבוננות

רבינו ישראל הבעל שם טוב מספר

מה שמביא את האדם לאמונה זו רק התבוננות שאדם יתבונן בשביל מה בא לעולם הזה? שיתבונן בבריאה שברא הקב"ה כמו שאומר דוד המלך (תהילים קד כד) "מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית", איוב אמר (איוב יט כו) "מבשרי אחזה אלוה", אם יתבונן האדם איך הגוף של האדם מתפקד באיזו חכמה מיד יבין שיש בורא לעולם.

רואים אנו שעם ישראל אף על פי שהגיעו לדרגה גדולה מאוד באמונה אבל ברגע אחד איבדו את הכל, בגלל שאמונתם לא הייתה מתוך עבודה ויגיעה, שהעולם נברא ומונהג על ידי הבורא עולם לבד, אלא אמונתם הייתה מתוך שראו ניסים גדולים מעל הטבע ולא מתוך התבוננות והכרה פנימית שהקב"ה הוא הבורא, ללמד אותנו באה התורה שאסור לאדם להאמין בבורא עולם בגלל שרואה ניסים ונפלאות, אלא צריך האדם להגיע לאמונה מתוך התבוננות ויגיעה איך העולם נברא, ואין העולם יכול להיות ולהתקיים בלי מנהיג.

אבל אם האדם מקיים את התורה והמצוות בגלל שראה ניסים מעל

פרשת כי תשא

באותו מקום שהיה לפני עשרים שנה, ולפעמים לא רק שלא התקדם אלא הוא פחות ממה שהיה פעם וגם ברוחניות, לפעמים אדם נמצא באותו מקום שהיה לפני עשר שנים אבל יהודי צריך להתקדם ולהוסיף עוד מצוות ועוד התקרבות לקב"ה, אבל אם יהודי לא יעצור רגע להתבונן וישחזי את הסכין, לעולם הוא לא יתקדם לפעמים צריך לעצור לרגע ולחשוב ולהתבונן כדי שיוכל להתקדם בחיים שלו.

לפעמים יהודי נשאר ברוחניות שלו אותו דבר במשך שנים רבות ולפעמים אפילו יורד ברוחניות ושואמרים לו תבוא לשיעור תורה, הוא אומר אני כבר עייף אני טרוד בפרנסה, אבל התורה מלמדת אותנו שיהודי צריך לעצור ולהתבונן ולבוא לשיעור תורה כדי להשחזי את הסכין כדי שיהיה לו את הכח להמשיך הלאה.

נשמה יתירה

הגמרא אומרת (ביצה טז א) שבכל שבת יש לכל יהודי נשמה יתירה ובמוצ"ש הנשמה יתירה יוצאת מן

מעשה באדם שהיה נגר וחיפש פועל שיביא לו עצים מן היער ומצא פועל ונתן לו וסיכם איתו שבכל יום יביא לו עשר גזעים של עצים והיה הפועל בכל בוקר קם מוקדם וחוטב עצים עד הערב, ואחרי כמה חודשים הוא רואה שכבר הוא לא מצליח לחטוב עשר גזעים בכל יום אלא רק שמונה ואחרי שעברו עוד כמה חודשים הוא רואה שהוא לא מצליח לחטוב אפילו שמונה גזעים ביום אלא רק חמישה, והוא בא לבעל הבית הנגר והוא מתנצל ואומר לו תדע לך אני לא נח לרגע אלא עובד מהבוקר עד הערב אבל אני כבר לא מצליח לחטוב עשר גזעים ביום אלא בקושי רק חמישה שאל הנגר את החוטב עצים תגיד לי מתי פעם אחרונה שהשחזת את הסכין של הגרזן? ענה לו הפועל החוטב עצים ממתי יש לי זמן להשחזי את הסכין של הגרזן אני מהבוקר הולך לחטוב את העצים עד הערב, כי הייתי עסוק מאוד בניסיון לחטוב עצים.

לפעמים אדם נשאר באותו מקום הרבה מאוד זמן ולא מבין למה הוא לא מתקדם בחיים שלו והוא נמצא

פרשת כי תשא

נשמת חיים", וכח ההשפעה שבא מהשי"ת אין ביכולת כלי הגוף לקבל הכל וכמו כלי שממלאין אותו עד שנשפך על שפתו מבחוץ, כמו כן נשאר כח הנשמה שאינה נכנסת באדם, וכפי מה שמתקן הגוף נמשך בו יותר כח הנשמה, ולזאת בשבת קודש ניתוסף קדושה בעולם ומאיר אור הנשמה, וכמו כן על ידי המילה מתקדש הגוף להארת הנשמה... וביום השביעי שבת וינפש, סופי תיבות "שתים", "רמז לשתי נשמות שיש בשבת, (ע"פ בעל הטורים על הפס' שבת וינפש).

וכן הגמרא במסכת ביצה (טז א) ובמסכת תענית (כז ב): דאמר רבי שמעון בן לקיש: נשמה יתירה נותן הקב"ה באדם ערב שבת, ולמוצאי שבת נוטלין אותה הימנו, שנאמר: 'שבת וינפש', כיון ששבת יצאה - ווי, "אבדה נפש", לכן במוצ"ש מריחין בבשמי' כי הנשמה יתירה יצאה ומרגיש חיסרון לכן מריח בבשמים להחזיר אותו חיסרון שיצא, ולמה דווקא מריח כי חוש הריח הוא הדבר הכי רוחני שיש לאדם.

וכתב ערוך השולחן (סימן רצ"ז סעיף

האדם והאדם מרגיש חסרון בנפש שלו "שבת וינפש" ווי לנפש שהלכה, והדבר שמחזק את הנפש הוא חוש הריח ולכן תיקנו לברך על הבשמים במוצ"ש.

ידוע שבכל שבת קודש כל יהודי זוכה לנשמה יתירה והיא תוספת קדושה לנשמה וכל יהודי לפי הדרגה שלו יכול להרגיש את הנשמה יתירה למשל מסופר על רבנו החפץ חיים שבשבת היה קורן מהפנים שלו אור מיוחד מכח הנשמה יתירה, ויהודי פשוט במה הוא יכול להרגיש שיש לו נשמה יתירה על ידי אכילה ושתיה שבשבת יש לו תאבון לאכול יותר מיום חול.

רבנו הרמב"ן אומר, (ע"פ השיטמ"ק ביצה טז א) שבשבת יש לאדם נשמה יתירה, היינו שכחה של הנשמה מתחזק, ויכולה הנשמה בקל להתמודד עם היצר, וקדושה זו מתווספת באדם בשבת היא תוספת כח לנשמה, והיא הנקראת נשמה יתירה.

ואמרו חז"ל שבשבת יש לכל איש ישראל נשמה יתירה, ביאור העניין, שנאמר (בראשית ב ז) "ויפח באפיו

חבלה ופירקום, שנאמר "ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב".

במעמד הר סיני כל יהודי זכה לשני כתרים

הגמרא אומרת במסכת שבת (שם) בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע והסכימו לקבל עליהם את התורה ירדו שש מאות אלף מלאכים מן השמים והניחו על ראשו של כל יהודי שני כתרים רוחניים שזו הנשמה היתירה ובשעה שבני ישראל חטאו בחטא העגל ירדו מאה ועשרים ריבוא מלאכי חבלה ולקחו בחזרה את אותם כתרים רוחניים מבני ישראל ומה עשו המלאכים עם אותם כתרים נתנו את כולם למשה רבנו לכן התורה הקדושה אומרת לנו שבני ישראל לא יכלו להביט בפניו של משה (שמות לד כט) "כי קרן עור פניו" היה יוצא אור מיוחד של קדושה חזקה מאוד ומרוב הקדושה לא היו יכולים להביט בפניו של משה רבינו וממה קרן עור פניו של משה? מכל אותם כתרים רוחניים של כל עם ישראל כל הנשמות יתירות שהיו

א מהלכות שבת): הטעם שמברכים על הבשמים בהבדלה מפני שבשבת יש נשמה יתירה, ובמוצאי שבת הולכת מהאדם, ויש כאן חלישות הדעת, והבשמים מחזקים הנפש, שכל ריח טוב מחזק הנפש.

הנשמה היתירה היתה בכל ימות השבוע

ואומר הזוהר הקדוש (מדרש הנעלם יא א, ועי' בסידור האר"ז"ל על ישמח משה במתנת חלקו) שלפני חטא העגל לכל יהודי היה נשמה יתירה כל השבוע לא רק בשבת קודש אלא כל השבוע היה נשמה יתירה ואחרי שבני ישראל חטאו בעגל נלקח מהם הנשמה יתירה ביום חול וחוזרת אליהם בכל שבוע ביום שבת.

הגמרא במסכת שבת (פח א) אומרת דרש ר' סימאי בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע באו ששים ריבוא של מלאכי השרת לכל אחד ואחד מישראל קשרו לו שני כתרים, אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע, וכיון שחטאו ישראל ירדו מאה ועשרים ריבוא מלאכי

ואומרת לנו התורה הקדושה בסוף הפרשה שקרן עור פניו של משה רבינו עד שמרוב האור שיצא מפניו של משה לא יכלו להביט בפניו של משה רבינו והיה משה מדבר עם בני ישראל עם מסווה עם מסכה, וכל האור הרוחני המדובר הם אותם הכתרים הרוחניים של כל עם ישראל שאחרי חטא העגל העביר הקב"ה כל הכתרים הרוחניים האלו למשה רבינו ולכן קרן עור פניו.

מסופר (גדולת רבינו ישראל בעש"ט עמ' נח) על הצדיק הק' הבעש"ט שפעם אחת א"ל אני רוצה ללכת להתארח בשבת לכפר אחד ונסע עם תלמידיו וראה בבית הכנסת ציבור קטן והתפללו מאוד מהר וסיימו את התפילה וכל אחד הלך לביתו ותלמידי הבעש"ט היו מתפללים מילה במילה לאט ולא הבינו מה מצא הבעש"ט בבית הכנסת הזה שבא מרחוק, וכך בשבת בבוקר התפללו במהירות גדולה והגיע סעודה שלישית הגיע צאת שבת ואף אחד לא מגיע אחרי שעתיים הגיעו כל היהודים והתפללו ערבית ולא הבינו מה קרה למה התעכבו כל כך

בעם ישראל נלקחו מהם וניתנו למשה רבינו ולכן קרן עור פניו של משה.

פיקדון ביד משה רבינו

אומר האריז"ל (הובא בבן יהוידע ביצה טז א) דע לך שכל הכתרים הרוחניים האלו הן כל אותן נשמות יתרות הן היו כל השבוע אצל משה רבינו, אבל כשמגיע יום השבת משה רבינו מחזיר אותן לעם ישראל, ומשה רבנו הוא שומר על הפקדון בנאמנות כמו עבד נאמן ששומר את הפיקדון, והוא מה שאנחנו אומרים בכל שבת בתפילה (תפילת שבת שמו"ע) "ישמח משה במתנת חלקו", משה רבנו שמח בחלק שלו ולא רוצה לקחת כתרים הרוחניים של בני ישראל "כי עבד נאמן קראת לו", כמו עבד נאמן ששומר בנאמנות על הפקדון כך משה רבנו שומר בנאמנות על הפקדון "כליל תפארת בראשו נתת לו בעומדו לפניך על הר סיני", מה הפירוש "כליל תפארת בראשו נתת" זהו אותו כתר רוחני אותה נשמה יתירה שהקב"ה נתן למשה רבינו במעמד הר סיני.

פרשת כי תשא

כמה דברים שקדמו לבריאת העולם ואחד מהם הוא התשובה שהתשובה קדמה לבריאת העולם, המדרש (ילקוט שמעוני בראשית ס' יב) אומר בשעה שבא הקב"ה לברוא את העולם באו מלאכי השרת לקב"ה ואמרו לו ריבוננו של עולם אתה רוצה לברוא את האדם אבל האדם עתיד לחטוא ולהכעיס אותך ואתך תחריב את העולם בחזרה ולכן עדיף שכלל לא תברא את העולם אמר להם הקב"ה התשובה קדמה לבריאת העולם שאע"פ שהאדם יחטא אבל יכול לעשות תשובה ולהינצל.

לפעמים יהודי חושב על מה אפשר לעשות תשובה, ושהקב"ה ימחל ויסלח על העוונות מתי שנכשל באיזו עבירה קלה בעבירה פשוטה אבל אם נכשל בעבירה חמורה עליה אי אפשר לחזור בתשובה.

לכן באה התורה בפרשת השבוע ומאריכה לספר לנו על חטא העגל שאחת העבירות החמורות ביותר בכל התורה היא עבודה זרה, ועם ישראל עבדו עבודה זרה בחטא העגל ומתי? אחרי שראו את כל הניסים והנפלאות שהקב"ה עשה להם ואף

הרבה? הסביר היהודי לבעש"ט וא"ל אנחנו בסעודה שלישית הולכים לבית של אחד היהודים ואוכלים שם ובקושי אנחנו שומרים את השבת, אבל אנחנו יודעים שיש לנו נשמה יתירה בשבת ולפני שאבא שלי מת א"ל תדאג שיהיה לי עשר יהודים בשעה שהנשמה שלי יוצאת, אבא שלי לימד אותי מתי שהנשמה יוצאת צריך שיהיה עשרה יהודים, ובמוצ"ש הנשמה יתירה יוצאת, לכן אני דואג שבכל מוצ"ש יהיו בבית שלי עשרה יהודים, ואמרו התלמידים עכשיו אנחנו מבינים למה באנו לכאן.

כמה גדול כח החזרה בתשובה

הגמרא במסכת עבודה זרה (ד ב) אומרת אמר רבי יהושע בן לוי לא היו ישראל ראויים לאותו חטא לעבוד עבודה זרה בחטא העגל אלא הקב"ה סיבב את העניין כדי להורות תשובה לרבים, שנאמר (דברים ה כו) "מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי כל הימים" וגו'.

הגמרא אומרת (נדרים לט ב) יש

הפסולת תהיה שלך

ואחרי שהקב"ה מחל לעם ישראל על חטא העגל אמר הקב"ה למשה (דברים י א) "פסול לך שני לוחות אבנים כראשונים", לוחות הברית הראשונות היו מעשיו ידיו של הקב"ה אבל לוחות הברית השניות מעשה בשר ודם "פסול לך", אתה תעשה לוחות הברית השניות, והיו לוחות הברית עשויים מאבן יהלום, ואומר המדרש (שמו"ר מו ב) אמר משה לקב"ה רבש"ע למצוא אבן קטנה של יהלום קשה מאוד, אבן כזו גדולה מנין? אמר לו הקב"ה לך תחפור מעט באהל שלך ותמצא שם מחצב של יהלומים הלך משה וחפר ומצא שם מחצב של יהלומים ואמר לו הקב"ה "פסול לך" הפסולת תהיה שלך מה שנשאר אחרי שחצבת מהשיריים יהיה שלך וממנה נתעשר משה רבינו.

ושואל רבינו רבי נתן מברסלב הרי יהלומים הם הדבר הכי יקר שיש בעולם א"כ למה קרה להם פסולת "פסול לך" מהפסולת יהיה שלך? אלא באה התורה ללמד אותנו שהדבר

על פי כן בשעה שהתחרטו ועשו תשובה הקב"ה מחל וסלח להם על שעבדו עבודה זרה, והכל כדי ללמד אותנו לדורות שעל הכל אפשר לעשות תשובה ואפילו על העבירה החמורה ביותר, אבל אמרו חז"ל (יומא פה ב) "האומר אחטא ואשוב אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה" ולכן אמרו חז"ל לא עבדו ישראל עבודה זרה בחטא העגל אלא כדי לתת פתח לבעלי תשובה.

והמדרש אומר (בראשית רבה פ"א ב) אמר רבי לוי גדולה תשובה שמגעת עד כיסא הכבוד, ברגע אחד שיהודי מהרהר בליבו תשובה הוא מגיע למקום הגבוה ביותר.

עין הרע

המדרש (תנחומא כי תשא סי' לא) אומר בוא ותראה כמה קשה עין הרע שהסיבה שלוחות הראשונות נשברו בגלל שנתן אותם הקב"ה בפרהסיה ולכן לוחות הברית השניות נתן אותם הקב"ה למשה בצנעה שלא ישלוט בהם עין הרע.

פרשת כי תשא

יראה אבל לאחר שמת יראה. מה הפירוש "וראית את אחורי ופני לא יראו"? הרי הקב"ה אין לו גוף ואין לו דמות הגוף? אלא אומר החתם סופר (תורת משה ד"ה וראית), ששאל משה למה צדיק ורע לו רשע וטוב לו? אמר לו הקב"ה שאדם מסתכל קדימה הוא לא מבין מה הקב"ה עושה, אבל כשעוברים השנים והאדם מסתכל אחורה הוא מבין שהכל היה לטובה וזהו פירוש הפסוק "וראית את אחורי" תסתכל אחורה תבין, אבל "ופני לא יראו" כלומר מה שיהיה בעתיד "לא יראו".

הכי יקר שיש בעולם זו התורה וליד התורה הכל נחשב כפסולת, לכן אמר לו "פסול לך" הפסולת תהיה שלך.

וראית את אחורי ופני לא יראו

משה ביקש מה' (שמות לג יח) "ויאמר הראני נא את כבודך" א"ל הקב"ה למשה "לא תוכל לראות את פני כי לא יראני האדם וחי", "וראית את אחורי ופני לא יראו", לאחר שהאדם נפטר מן העולם זוכה לראות את השכינה את בורא עולם שנאמר "כי לא יראני האדם וחי", וחי לא

מוסדות התורה והחסד בית מאיר

השיעור השבועי

מפי מורנו ורבנו האדמו"ר

הרב
שמואל שמעון טולידאנו
שליט"א

שיתקיים בעזרת ה' יתברך
במוסדות התורה והחסד בית מאיר
רחוב העצמאות 39 רובע סיטי אשדוד

ביום שלישי כ"א אדר א' 22.02.22

בשעה 20:45 בדיוק

לקבלת שיעורי הרב: 058-4150707